



Şiv K.KUMAR
(Hindistan)

Nəşə həmişə düşünmüşəm ki, gözlər haqqında qalın bir kitab yazsa bilərəm; hərçənd, mən nə yazıçıyam, nə fotoqraf, nə də rəssam. Baxmayaraq ki, işim (mən satış şöbəsində işləyirəm) vaxtımı çox alır, amma imkan düşdükcə, rəsm qalereyalarına, konsertlərə baş çəkməyə çalışıram. Dediyim kimi, insanın cöhrəsində gözlər məni daha çox cəlb edir. İstənilən məclisə, tədbirə gedəndə oradakı insanların gözlərinə fikir verirəm. Xüsusən də qadınların gözlərinə baxıram, çünki o gözlər kişilər üçün (əslində, təkcə kişilər üçün yox, elə özləri üçün də) həmişə müəmma olaraq qalır.

Anam bu azğın baxışlarımın məni bir gün münasib olmayan bir qadına tərəf (xüsusilə də, nəzərə alsaq ki, böyük qardaşım sevib evlənmiş, sonrasa boşanmışdı) çəkib aparacağından ehtiyat eləyirdi. Bir axşam mənə dedi:

- Bəlkə, bu məsələylə özüm məşğul olum?

- Necə yəni, o cür evlənmək olar? – mən hiddətləndim.

- Ana öz oğluna nəyin uyğun olduğunu hamıdan yaxşı bilir – anam mövqeyini əldən vermək istəmirdi. – Seçdiyim qızlardan birinə gedib baxmaq sən üçün çətindi? İstəməsən, bir kəlmə “yox” deyəcəksən. – Anam bir az fikrə getdi. – Axtarıb, araşdırmışam və gözəl, həlim xasiyyətli bir qız gözləti eləmişəm.

Və mühazirə başlandı. Başa düşürdüm ki, anam öz dediyinə nail olmaqda qəti qərarlıdı. Hərçənd, onun təklifi qüruruma toxunmuşdu, amma yenə də anamın mənim üçün narahat olduğunu anlayırdım.

- Yaxşı, necə istəyirsən, elə - deyə cavab verdim.

“Belə çıxır ki, evlənməzdən qabaq sorğu-sual prosedurundan keçməli olacam” – deyə ürəyimdə fikirləşdim. Qərara alındı ki, mən qızla görüşmək üçün onlara gədim. Məzhəkəyə bax!

Amma böyük bacısı, Sarocanın əlindən tutub (elə bil buzov qəssaba

apa-rırdı) qonaq otağına gətirəndə, mən tələyə düşdüyümü anladım. Qarşımda çox gözəl bir qız oturmuşdu. Dərisi

fil sümüyü rəngindəydi. Zərif qulaqları, incə dodaqları vardı. Amma məni hər şeydən çox məftun eləyən qızın iri, xumar gözləri idi. Mənə sarı qıyğacı baxdı və tez də gözlərini aşağı endirib xalçadakı naxışlara zillədi. Bir neçə dəqiqədən sonra yenidən gözlərini qaldırıb üzümə baxdı.

Qəfildən bacısı qalxıb otaqdan çıxdı və biz tək qaldıq. Səhnədə qısa dialoq qurmali olan iki aktyora bənzəyirdik.

- Mənə sualınız yoxdu ki? – bir az utancaqlılıqla soruşdum.

Artıq sual idi. Dəqiq bilirdim ki, ona mənim haqqımda zəruri məlumat (ailəm necədi, ixtisasım nədi, nə qədər maaş alıram və s.) artıq çatdırılıb. Sadəcə olaraq, onun səsinə eşitmək istəyirdim. Amma bir kəlmə də demədi. Sadəcə, gözləri yenidən üzümə zilləndi və gülümsədi. Bəlkə, sözlə yox, gözlərlə danışmağa üstünlük verirdi. Mənə bundan artığı heç lazım da deyildi.

Evə qayıdıb razı olduğumu dedim. Anamın sevincdən uçmağa qanadı yox idi: “Mən sənə demişdim axı”.

Yalnız bir neçə aydan sonra anladım ki, gözəlliyinə, xumar gözlərinə baxmayaraq, qız bir az ağılsızdı və mənim üçün maraqlı olan mövzular haqqında danışmağa dərrakəsi çatmır. Yəni seçimimdə açıq-aşkar yanlışmışdım.

Onda mənim çapqın baxışlarım yeni bir obyekt tapdı. Budəfəki qadın rəssam idi. Bir dəfə gənc rəssam Bxabxani Royun sərgisinə getmişdim. Dərgilərdən birində onun əsərinin reproduksiyasını görmüşdüm və çox xoşuma gəlmişdi. Rəssam göz ifadələrindəki (məsələn, yetim uşağın, yoxsul kişinin, dul qadının baxışlarındakı) fərqliliyi məharətlə çatdırı bilmişdi.

Sərgini dolaşdıq yenidən bayaq diqqətimi cəlb eləyən əsərin yanına qayıtdım. Əsər “Divarın gözləri” adlanırdı. Cizgilərin, bəzən əyri-üyrü xətlərin və dairelərin köməyiylə Roy bu rəsminə “divarın da gözü var və düz sənin gözünün içinə baxır” kimi maraqlı bir ideya yaratmağa nail olmuşdu. Həmişə eşitmişik ki, bəs divarın da qulağı var, amma divarın gözü olması, doğrudan da, yenilik idi.

Qəfildən arxamda kiminsə nəfəsini hiss elədim. Çevrildim və boynundan Tibet muncuğu asılmış cazibədar bir qadın gördüm. O da rəsmə çox diqqətlə baxırdı.

- Tamamilə təxəyyülün məhsuludu, elə deyilmi? – deyə söhbətə başladım. Gözlərindəki parıltı məni cəlb eləmişdi.

- Mənə elə gəlir ki, rəssam boz rənglərdən daha çox istifadə edə bilirdi - titrək səslə cavab verdi.

- Mənim rəssamlıqdan çox da başım çıxmır. Amma siz, deyəsən, özünü də çəkirsiz.

- Hə, elədi, amma indi yox, - deyə o, uzada-uzada dedi və sonra əlavə elədi, - güllərin gözlərini çəkmək məni daha çox cəlb eləyir. “Hərçayə bənövşə”, ekvalipt, buğenvilliya gözləri...

- Əla! – deyə mən ruhən özümə yaxın adama rast gəldiyimə çox sevindim. – Sizin rəsmlərinizə baxa bilərəmmi?

- Əlbəttə,- o, çantasından vizit kartını çıxardı. Orada bu ünvan göstərilirdi: “Akila Qanquli, Pandora küçəsi, ev 18, mənzil 3B”.

Ertəsi gün zəng vurdum və o, məni evinə dəvət elədi. Bütün evi studiyaya oxşayırdı. Ora-bura atılmış kətanların hamısından... gözlər baxırdı. Onlara baxa-baxa soruşdum:

- Əriniz də rəssamdı?

- Allah eləməsin! – deyə o, cavab verdi. – Vergi məsləhətçisidi. Mənim sənətimlə yaxından-uzaqdan heç bir əlaqəsi yoxdu.

Mən gülümsədim.

- Evdə ola-ola gülləri necə çəka bilirsiniz?

- Hər səhər Lodi bağçalarını gəzirəm və eskizlər eləyirəm.

Dostumla o bağçalarda bir-iki dəfə gəzmışəm və mənə, nədənsə, cansıxıcı görünüb. Oralar adamda qəbiristanlıq təəssüratı yaradır – türbələr, sərv ağacları, ölüm, xarabalıqlar... Amma indi bu qadının müşayiəti ilə yenidən oraya getmək istəyirdim. Çiçəklər və gözəl qadın - ən yaxşı müşahidə obyektii ola bilər.

- Sizinlə gəlib necə işlədiyinizə tamaşa eləyə bilərəmmi? - deyə tərəddüdlə soruşdum. – Əlbəttə, əgər mane olmaramsa.

- Yox, qətiyyə, - deyə cavab verdi. - Hər səhər saat 7-də gedirəm. Bağcanın girişində görüşə bilərik.

Ertəsi gün vaxtından əvvəl deyilən yerə gəldim. Hasarın yanında oturub, səhər-səhər gəzintiyyə gələn insan selinə tamaşa eləməyə başladım. Düz saat yeddiddə bağçaya gəldi və gözləri ilə məni tapıb salamlaşdı. Əynində yaxasında iri qızılqül hörülmüş yaşıl rəngdə köynək vardı. Boynuna boz rəngli şərflə bağlanmışdı.

- Ümid eləyirəm, çox gözlətmədim, - deyə soruşdu.

- Qətiyyə.

- Onda gəlin başlayaq. Hamı kimi saat əqrəblərinin əks istiqamətində gedək.

Mən bilirdim ki, bu, təxminən 25 dəqiqə (hələ bəzi yerlərdə güllərə baxmaq üçün dayanmalı olsaq, bir az da çox) çəkəcək.

- Əvvəllər burda olmusuz? – soruşdu.

- Bir-iki dəfə. Buralar məni darıxdırır. Bu türbələr, sərv ağacları...

- Bu gün tam əksi olacaq, - deyə o gülümsədi, - hər halda, mən buna çalışacağam.

Biz sürətlə gedirdik və külək onun saçlarını yellədirdi. Gözlənilmədən dayandı və cığırda kənara çıxdı.

- Bura mənim yerimdi, - dedi və qızılqül kolunun yanında çöməlib oturdu. Fikir verdim ki, o, gülün qönçəsinə yox, tumurcuğuna baxır.

- Bura baxın, mister ... – mənə sarı döndü.

- Akaş Şrivastava – deyə mən cavab verdim, - xahiş edirəm, sadəcə, Akaş deyin.

Yenə də gülümsədi. Sonra eskizlər çəkməyə başladı:

- Məncə Allah cənnət bağını yaratmazdan əvvəl bu gülüncü kimi qırmızı göz varmış. Buna görə də onu əzəli rənglərində çəkmək istəyirəm.

- Kaş rəssam öz əsərində çiçəyin qoxusunu da verə biləydi.

- Əla ideyadı – düz gözümün içinə baxıb dedi.

Eskizlərini bitirdikdən sonra yolumuza davam elədik. Sürətlə gəzdik, bir neçə dəqiqə sonra dağılmış taxta körpünün üstündə dayandı. Meri-palmera ağacının budaqları başımızın üstündən salanırdı. O, həmin budaqlardan birindən yapışıb qırdı.

- Bugenvilliyanın öz gözəlliyi var. Yarpaqdan boylanana bu iki gözə baxın. Qırmızı və ağ.

- Kaş ki, Şivanınkı kimi üçüncü gözü də olaydı.

Əlimdən tutdu və gözlərimin dərinliyinə baxıb: - Akaş, siz həmişə məndən bir addım irəlidediz.

- Amma mən sizdən bir addım geridə olmaq istəyirəm. Çünki sizin ahu kimi qaçmağınıza baxmaq xoşuma gəlir.

- Maraqlı adamsız.

Mən qızardım.

- Evlisiz? – deyə gözümün içinə baxıb soruşdu.

- Hə.

- Xanımınız da incəsənətlə maraqlanır?

- Yox, o, sadəcə, evdar qadındı. Bişirir, yuyur, yığışdırır.

- Mənim ərimin arvadı olmalıymış, – deyə gülümsədi. Ona məhz belə bir arvad lazımdı.

İstədim ki, qayıdıb deyəm: “Onda tərəf müqəbillərimizi dəyişməliyik”. Amma dinmədim, sadəcə gülümsədim.

Beləliklə, bağçalarda görüşməyə davam elədik. O, eskizlər çəkər, mənə dünyada hər şeyi unudub onu izləyirdim.

Son vaxtlar məndə yaranmış bu ruh yüksəkliyinə təəccüblənən Saroca bir səhər soruşdu: “Deyəsən, səhərlər gəzmək xəstəliyinə tutulmuşsan?”

- Sağlamlığa xeyirdi, elə deyil? – deyə cavab verdim.

- Amma nişastalı köynək, ütülü şalvar, odekolon...

- Lodi bağçaları kimi bir yerdə gözəl görünmək lazımdı. Hakimler, yüksək vəzifəli məmurlar, biznesmenlər hamısı orda gəzişir.

Etiraz edəcəyi bir şey qalmadı. Amma içindəki şübhələr keçib getməmişdi.

Üç gün sonra səhər gəzintisindən qayıdanda Saroca soruşdu:

- İşə gecikmirsən? - və sarkazmla əlavə elədi: - Yoxsa öz rəisinlə elə orda görüşmüşsən?

Mən cavab vermədim. Qəzeti götürdüm və qəhvəmi içə-içə özümü oxuyan kimi apardım. Saat 8-ə qədər Akilanı gözləmişdim, bağcanı üç dəfə dolaşmışdım, amma o, yox idi. “Bəlkə, xəstələnib?” deyə fikirləşdim.

Ertəsi səhər də bağçaya gəlmədi və mən tamamilə ümidəz halda evə qayıtdım. Bəlkə, evinə gedib nə baş verdiyini öyrənirəm? Amma əlimdə qəhvə, qəzeti oxumağa başlayanda gözüm kiçik bir elana sataşdı: “Dünən səhər Lodi bağçalarının yaxınlığında yüksək sürətlə hərəkət edən bir yük maşını gənc rəssam qadını vurub. Polis rəssamın yanında eskizlər olan albom tapıb və adını müəyyən edib – Akila Qanquli”.

- Aman Tanrım! - öz-özümə dedim. Qəhvə fincanı əlimdən düşüb sındı.

Səsə mətbəxdən qaça-qaça gələn Saroca soruşdu:

- Nə oldu?

- Heç nə. Nəsə, birdən özümü pis hiss elədim. Bu gün işə getməyəcəm.

- Yaxşısı budu, get yataq otağına, bir az uzan.

- Yox, elə burda, divanda uzanacam.

Yastıqçalardan divanda özümə yer düzəlt-dim, uzanıb gözlərimi divara zilləyərək fikrə getdim.

Mənə elə gəldi ki, divar yavaş-yavaş əvvəlki ağ rəngini itirdi, müxtəlif əyri-üyrü xətlər və boz rəngdə dairelər əmələ gəlməyə başladı. Dərin, mənalı və nəm gözlər divardan mənə baxırdı. Mən də gözümü qırpmadan divara baxırdım. Elə bil ağılımı itirmişdim. Onunla danışmağa elə ehtiyacım vardı ki... Və bu dəm gözlər pıçıldadı:

- Bağışla əzizim, səni çox gözlətdim, bağışla.

Tərcümə edən: GÜLDƏSTƏ

Gözlər